

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2539 ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ได้จัดให้ทักษะการฟัง-พูด อยู่ในหลักสูตรภาษาอังกฤษแบบเข้ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถ และประสบการณ์ทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ มุ่งจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นแนวการจัดการเรียนการสอนตามความสามารถของแต่ละบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุความสามารถสูงสุดของตน (อัจฉรา วงศ์โสธร, 2538, หน้า3) โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการเตรียมการด้านเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนตลอดจนเป็นผู้คอยสอดส่อง สรรวจในขณะที่ยุเรียนฝึกภาษา และให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อช่วยผู้เรียนให้สามารถแก้ไขปรับปรุงตนเอง และเกิดพัฒนาการทางภาษาขึ้นได้ วัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Breen and Candlin (1980, cited in Richards and Rogers, 1988, pp.77) เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารว่า ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดหาแหล่งข้อมูล เป็นแหล่งข้อมูล และเป็นผู้นำในการจัดสถานการณ์ที่สนับสนุนให้เกิดการสื่อสาร นอกจากนี้ Rogers (1976, อ้างใน พรหมณี ชูทัยเจนจิต, 2538, หน้า 441) ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อ มีศรัทธาในความสามารถของบุคคลที่จะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกวิธีการเรียนเอง มีความจริงใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง และพัฒนาความสามารถของตนจนบรรลุความสำเร็จได้ในที่สุด

ความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในโลกยุคปัจจุบันทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษ โดยส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากขึ้น และทักษะที่ควรนำมาฝึกเพื่อเป็นพื้นฐานของการสื่อสารของทักษะอื่นๆ ก็คือทักษะการฟัง-พูด เพราะเป็นทักษะพื้นฐานที่บุคคลใช้ติดต่อสนทนากัน เป็นการสื่อสารโดยตรง และทราบผลของการสื่อสารได้เร็วกว่าการสื่อสารด้วยวิธีอื่น ดังที่ Lindfords (1988, อ้างใน

นริศรา ดานวงศ์, 2537, หน้า 1-20) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฟัง-พูด ว่า

1. เป็นเครื่องมือในการติดต่อกับผู้อื่น มนุษย์เป็นสัตว์สังคมโดยธรรมชาติจึงมีความต้องการที่จะดำรงความสัมพันธ์อันดีต่อบุคคลอื่นไว้ และการสนทนาก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการตอบสนองความต้องการดังกล่าว

2. เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เกี่ยวกับโลกให้ดีขึ้น ธรรมชาติวิสัยอย่างหนึ่งของมนุษย์คือความอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัว จึงมีความกระตือรือร้น และใช้ความพยายามในการหาคำตอบต่อสิ่งที่ตนสงสัยหรืออยากรู้ การสนทนานับเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และตรวจสอบสิ่งต่างๆ เป็นต้นว่า เครื่องมือในการสอน การอธิบายหรือการให้ความรู้ การแสดงความสงสัย การลงความเห็น การแก้ไขข้อข้องใจ การยืนยัน ฯลฯ

3. เป็นเครื่องมือในการแสดงถึงความเป็นตัวตนของตัวเอง ทั้งนี้มนุษย์ใช้เวลาตลอดชีวิตพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวของตน เพื่อให้ผู้อื่นทราบว่าตนนั้นเป็นผู้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่เหมือนใคร สภาพโดยทั่วไปการแยกความแตกต่างของมนุษย์ออกจากกัน นอกจากจะพิจารณาจากลายมือ ลายเส้น และวิธีการเดินแล้ว ยังพิจารณาจากการสนทนา เนื่องจากการสนทนาจะช่วยแยกแยะคนๆ นั้นเป็นบุคคลเช่นไร โดยสังเกตจากเจตคติ ความคิดและความหวังของเขา เป็นต้น

นอกจากนี้ทักษะการฟัง-พูด เป็นทักษะที่เน้นการสื่อความหมายมากกว่ารูปแบบของภาษา ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนทักษะทางภาษาอย่างสม่ำเสมอ และมีโอกาสใช้ในสถานการณ์จริง หรือคล้ายสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด แต่การสอนทักษะการฟัง-พูด ที่ผ่านมายังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นความถูกต้องตามโครงสร้างทางไวยากรณ์ ฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาตามรูปแบบในเนื้อหาเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนฝึกการพูดแบบท่องจำโดยไม่สื่อความหมายที่แท้จริง โอกาสในการฝึกภาษาก็จำกัดแค่ในห้องเรียน ทำให้ผู้เรียนขาดการฝึกฝนที่เพียงพอ อีกทั้งจำนวนผู้เรียนที่มากเกินไปในแต่ละห้อง ทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้ผู้เรียนบางคนโดยเฉพาะเด็กไม่พูดไม่มีโอกาสได้ฝึกพูดเลย จากสถานการณ์การเรียนการสอนดังกล่าวทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจในการพูด เพราะเกรงว่าจะใช้ผิดหลักไวยากรณ์ และใช้ภาษาในสิ่งที่เจ้าของภาษาไม่ได้ใช้จริงในชีวิตประจำวัน โอกาสในการฝึกฝนที่ไม่เพียงพอทำให้ผู้เรียนไม่มีทักษะการสนทนา และไม่สามารถแก้ปัญหาได้เมื่อการสื่อสารประสบความล้มเหลวจากการฟังที่ไม่เข้าใจยังส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถผลิตภาษาออกมาเป็นคำพูดได้ ในด้านการสอนของครูก็จะมุ่งเน้นแก้ไขข้อผิดพลาดตามโครงสร้างทางภาษา และรูปแบบในเนื้อหาเป็นหลัก ทักษะการฟัง-พูด ภาษาอังกฤษจึงไม่ใช้การฟัง-พูด เพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน ควรจะพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางภาษานอกห้องเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับฟังข้อมูลอย่างเข้าใจ และมีวิธีการที่จะผลิตภาษาออกมาเป็นคำพูดเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้มากขึ้น

เป้าหมายรวมทั้งเนื้อหาในการพูดต้องอยู่ในความสนใจของผู้เรียนที่ต้องการจะสื่อสารกับผู้ฟัง การพูดที่สื่อความหมายต่อผู้ฟังจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้พูดมีความเชื่อมั่นในตนเอง ขณะเดียวกันผู้สอนก็ไม่ได้มุ่งเน้นการแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ แต่จะโต้ตอบเกี่ยวกับเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียนมากกว่า สถานการณ์การเรียนการสอนดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนการใช้ภาษาอังกฤษในการพูดเพื่อการสื่อสาร

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สอง ของ Ellis (1995, pp.246-267) แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวป้อนทางภาษา กับการปฏิสัมพันธ์ทางภาษากล่าวคือการปฏิสัมพันธ์ทางภาษาของผู้เรียนกับคู่สนทนา ทำให้ผู้เรียนได้รับตัวป้อนทางภาษาและผู้พูดที่เป็นคู่สนทนา จะปรับการพูดของตนเองอยู่เสมอในขณะที่สื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนได้รับตัวป้อนที่เข้าใจได้ โดยยึดหัวข้อและเนื้อหาของการสนทนาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งปรับตัวป้อนนั้นให้อยู่เหนือระดับความสามารถของผู้เรียนเพียงเล็กน้อย โดยผู้พูดจะมุ่งเน้นการสื่อสารอย่างมีความหมายมากกว่าความถูกต้องทางภาษา

นอกจากนี้ Ellis ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างตัวป้อน การปรับระดับภาษา ขณะปฏิสัมพันธ์ และการเรียนรู้ภาษาว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์เพื่อรับตัวป้อนที่ผ่านการปรับระดับความยากง่ายแล้ว จะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางการสื่อสาร ความเข้าใจ เรียนรู้คำใหม่ และลักษณะโครงสร้างทางภาษาเพิ่มมากขึ้น

สมมุติฐานตัวป้อน (Input Hypothesis) ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาที่สองของ Krashen and Terrell (1995, pp.32-37) ได้กล่าวว่า ตัวป้อนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาได้นั้น ต้องเป็นตัวป้อนที่อยู่ในระดับสูงกว่าความสามารถทางภาษาที่ผู้เรียนมีอยู่เดิมเล็กน้อย ($i+1$) และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ในบริบทที่เน้นความหมาย ซึ่งกระบวนการสื่อสารดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนรู้ภาษาเพิ่มขึ้น และถ้าการสื่อสารนั้นประสบความสำเร็จโดยที่ผู้เรียนมีข้อมูลที่เข้าใจได้อย่างเพียงพอ ความรู้ในระดับ $i+1$ ก็จะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติอันจะนำไปสู่การเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาได้ในที่สุด

งานวิจัยของ Swain (1985, pp.248-249) เกี่ยวกับสมมุติฐานตัวส่งออกที่เข้าใจได้ (Comprehensible Output Hypothesis) ได้เพิ่มเติมจากแนวคิดการเรียนรู้ภาษาที่สองของ Krashen และ Terrell ว่า ตัวส่งออกที่เข้าใจได้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาโดยทางอ้อม และส่งผลให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการพูดภาษา และมีทักษะการสนทนา ซึ่ง Swain ได้เน้นว่า ขั้นตอนการผลิตภาษาเป้าหมาย เป็นจนวนทำให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจกับวิธีการหรือวิถีทางของการแสดงความคิดของตนเองออกมาเป็นคำพูด เพื่อประสบความสำเร็จในการสื่อความหมายให้ผู้ฟังเข้าใจได้ ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะผลิตภาษาออกมาเป็นคำพูดอย่างระมัดระวัง และมีการปรับการพูดของตนเองอยู่เสมอ อันนำไปสู่วิถีทางการผลิตภาษาเพื่อให้ผู้อื่นได้รับข้อมูลที่สามารรถเข้าใจได้ด้วยนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าตัวป้อนและตัวส่งออกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการด้านการฟัง-พูดของผู้เรียน ดังที่ Krashen (1986, pp.22) กล่าวว่า การพูดอย่างคล่องแคล่วไม่สามารถที่จะสอนได้โดยตรง แต่ผู้เรียนจะเรียนรู้การพูดอย่างไม่รู้ตัว ในแนวทางเดียวกับการเรียนภาษาที่สองจากตัวป้อนที่เข้าใจได้ และผู้เรียนจะสามารถพูดได้อย่างสื่อความหมายเมื่อผู้เรียนถูกผลักดันให้ผลิตภาษาออกมาอย่างถูกต้องมากขึ้น (Swain, 1985, cited in Ellis, 1995, pp.282) ดังนั้น การสอนฟัง-พูด และการฝึกการฟัง-พูดจะช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางการพูดได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้รับตัวป้อน และสร้างตัวส่งออกดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้นักวิจัยและนักการศึกษา จึงได้นำทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาดังกล่าวไปปรับใช้ในการสอนการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ โดยใช้การสอนพูดบันทึกโต้ตอบ (Oral Dialogue Journals or Talking Journals) ซึ่งเป็นกิจกรรมการสอนการพูดโดยผู้เรียนบันทึกการพูดลงในเทปบันทึกเสียง แล้วส่งให้ผู้สอนหรือผู้เรียนด้วยกันเองพูดบันทึกโต้ตอบ และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดบันทึกโต้ตอบพบว่า กิจกรรมการสอนพูดดังกล่าว เป็นวิธีการที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ทางภาษาอังกฤษได้อย่างอิสระในการสื่อสารกับผู้อื่นตามความสนใจของตนเอง และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการฟัง-พูดในสถานการณ์จริงหรือคล้ายสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้มากที่สุด ดังเช่นงานวิจัยของ Egbert (1992) ที่พบว่าการพูดบันทึกโต้ตอบช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านรูปแบบการใช้ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Henry (1994) ที่ใช้กิจกรรมการพูดบันทึกโต้ตอบ ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพบว่ากิจกรรมการพูดบันทึกโต้ตอบเป็นวิธีการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเริ่มต้นการสนทนา และสามารถเลือกวิธีการเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางภาษาด้วยตนเอง การพูดบันทึกโต้ตอบยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-confidence) เนื่องจากผู้พูดมีโอกาสใช้ภาษาอย่างอิสระทำให้ไม่เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลที่จะพูด และสามารถตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองได้จากเทปบันทึกการพูด เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน ส่งผลให้ผู้เรียนคลายความวิตกกังวล จึงทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับถ่ายทอดออกมาทางการพูดได้ในที่สุด เช่นเดียวกับ Winter & Conner (1989 cited in Egbert) ที่พบว่าการพูดบันทึกเทปโต้ตอบนอกจากจะช่วยฝึกฝนทักษะการฟัง-พูดเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ผู้เรียนยังสามารถตรวจสอบความถูกต้องทางไวยากรณ์ และข้อผิดพลาดทางการออกเสียงของตนเองได้อีกด้วย

ส่วน Foley (1993) กล่าวว่า การพูดบันทึกโต้ตอบเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับหัวข้อต่างๆ ที่สนใจ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูด และได้ประเมินการพูดของตนเองจากเทปบันทึก ในขณะที่เดียวกันผู้สอนก็มีโอกาสที่จะให้การดูแลเอาใจใส่ต่อผู้เรียนเป็นรายบุคคล และสามารถประเมินจุดเด่นและจุดบกพร่องของผู้เรียนรายบุคคล และรายกลุ่มได้ ซึ่งโดยทั่วไปการฝึกการพูดในสถานการณ์การเรียนในห้องเรียน ไม่สามารถจะกระทำได้อย่างที่ควร

ซึ่งงานวิจัยของ Huntley (1998) ที่ใช้กิจกรรมการสื่อสารสำหรับภาษาในห้องปฏิบัติการทางภาษา สนับสนุนงานวิจัยของ Foley กล่าวคือ กิจกรรม การเรียนการสอนที่ผู้เรียนพูดบันทึกลงในเทป แล้วแลกเปลี่ยนกันโต้ตอบเป็นประโยชน์ในด้านการเรียนการสอนทั้งตัวผู้เรียนและผู้สอน ในด้านผู้เรียนการพูดบันทึกเทปทำให้ผู้เรียนได้ยินเสียงพูดของตนเอง และสามารถตรวจสอบการพูดของตนเองได้ จดจำจุดเด่นและจุดบกพร่องของตนเอง แล้วนำมาประเมินพัฒนาการทางการพูดได้เป็นอย่างดี จากการที่ผู้เรียนได้พูดและฟังภาษาในสถานการณ์ที่เป็นส่วนตัว ทำให้ผู้เรียนคลายความวิตกกังวล และมีความกล้าเสี่ยงในการพูด ส่วนผู้สอนก็สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ และความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี สามารถตรวจสอบและประเมินการพูดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนการแก้ไขข้อผิดพลาดในระดับพื้นฐานก็สามารถทำได้ง่าย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ไม่กล้าพูด และผู้เรียนที่กล้าพูดได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ Dwyer (1994) ยังใช้การพูดบันทึกโต้ตอบเป็นสื่อช่วยประเมินหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน และกลวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปพัฒนา และปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดจนหลักสูตร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยของ Brown และคณะ (1996) การพูดบันทึกได้ตอบสนองให้เห็นถึงการพัฒนาการทางด้านคำ และโครงสร้างทางภาษาของผู้เรียน กล่าวคือ ผู้เรียนจะมีพัฒนาการทางคำศัพท์ที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่พูด และมีพัฒนาการด้านความถูกต้องทางภาษา ตั้งแต่การฝึกพูดบันทึกในระยะเริ่มต้น จนถึงระยะสุดท้ายในระดับที่ดีขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ใน การเรียนภาษาพบว่า การเรียนอย่างอิสระช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียน (Benware, 1989) เพราะผู้เรียนที่ถูกจัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายมีโอกาสใช้ภาษาอย่างอิสระ จะมีความวิตกกังวลต่ำ จึงทำให้ไม่เกิดความกลัวหรือความวิตกกังวลที่จะพูด แต่ทางตรงข้ามกลับมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นคำพูดได้ ทำให้เรียนรู้ได้เร็ว และมีประสิทธิภาพตามแนวคิดสมมุติฐานด้านจิตใจ (The Affective Filter Hypothesis) ของ Krashen และ Terrell (1995, pp.37-39) ที่เชื่อว่าตัวแปรด้านทัศนคติดังกล่าวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเรียนรู้ภาษาที่สอง กล่าวคือ ถ้าผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาก็จะได้รับตัวป้อนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ภาษาได้มาก และสามารถลดแรงต้านทานอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้อีกด้วย ดังนั้นในการเรียนการสอน ผู้สอนควรสร้างตัวป้อนที่เข้าใจได้ในสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่มีความวิตกกังวลต่ำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาได้เร็ว และมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าการพูดบันทึกได้ตอบสนอง สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ภาษาดังกล่าว และเป็นแนวการสอนที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับตัวป้อนที่เข้าใจได้อย่างเพียงพอ มีวิธีการที่จะผลิตภาษาออกมาเป็นคำพูดได้อย่างสื่อความหมาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้ภาษาในสถานการณ์ที่ผ่อนคลาย ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งผู้สอนและผู้เรียนในการวางแผนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาด้านการฟัง-พูด และทักษะอื่นๆ ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนยังมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการฟัง-พูดเพื่อการสื่อความหมายได้น้อย และจากการสอบถามครูที่สอนภาษาอังกฤษฟัง-พูด พบว่าความกลัวในข้อผิดพลาด และการขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นสาเหตุที่ทำให้ทักษะการพูดไม่สามารถพัฒนาขึ้นได้ จากการฟังที่ไม่เข้าใจยังส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นคำพูดได้ ในส่วนความต้องการของตัวผู้เรียนพบว่า ผู้เรียนมีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นทักษะที่จำเป็นในการสื่อสารในชีวิตจริง และมีประโยชน์ในด้านการทำงานในอนาคต แต่นักเรียนยังขาดการฝึกหัดการพูดเป็นประจำ รวมทั้งไม่มีเทคนิควิธีการเรียนการฟัง-พูดที่เหมาะสม จึงทำให้นักเรียนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่สามารถใช้ทักษะการพูดได้ในที่สุด

ปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนพูดบันทึกได้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาปรับปรุงทักษะการฟัง-พูดให้เป็นธรรมชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับฟังข้อมูลที่สามารถเข้าใจได้ และใช้ทักษะการพูดในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดและประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนถ่ายทอดความรู้จากสิ่งที่ได้ฟังหรืออ่านให้แก่ผู้ฟังได้อย่างสื่อความหมาย รวมทั้งเนื้อหาในการพูดอยู่ในความสนใจของผู้เรียน และเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคยมาก่อน นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถแก้ไขข้อผิดพลาดของตัวเองจากการตรวจสอบการพูดจากเทปบันทึก (Foley, 1993) ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง และมีความพยายามที่จะพูดให้ผู้ฟังเข้าใจ ด้วยประโยคที่ซับซ้อนมากขึ้น จากการแลกเปลี่ยนการบันทึกได้ตอบทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถทางด้านการฟัง-พูด เพื่อปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รวมทั้งปรับปรุงการใช้ภาษาในด้านการออกเสียง คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่พูด และมีเป้าหมายในการสื่อสารที่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการฟัง-พูดได้ในที่สุด

ลักษณะกิจกรรมการพูดบันทึกได้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ (English Oral Response Journal Activities) ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาใน 3 ลักษณะ ตามแนวคิดของ McGrath (1992) ดังนี้

1. การพูดบันทึกเทปได้ตอบ (Audiotaped Journal) เป็นการพูดบันทึกเทปได้ตอบเป็นภาษาอังกฤษระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน เกี่ยวกับหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน หรือหัวข้อที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดให้เพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วทางภาษา และเพิ่มความตระหนักทางด้านการออกเสียงที่ถูกต้อง ช่วยให้ผู้สอนได้ใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะห้องเรียนที่มีนักเรียนเป็นจำนวนมาก ผู้สอนอาจจะไม่มีเวลาเอาใจใส่นักเรียนได้ทั่วถึง ดังนั้นผู้เรียนสามารถ

ปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนได้ตัวต่อตัวลงในเทปบันทึก ซึ่งผู้สอนก็สามารถโต้ตอบเกี่ยวกับหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ หรือให้แบบอย่างการออกเสียงที่ถูกต้อง หากการพูดของผู้เรียนไม่ชัดเจน ผู้สอนก็สามารถถามเพื่อขอความกระจ่าง หรือแสดงความชื่นชมในความสำเร็จในการพยายามออกเสียงที่ยากในภาษาอังกฤษ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในการแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองอีกด้วย

2. สมุดเทปบันทึก (Cassette Notebook) กล่าวคือ ผู้เรียนใช้เทปบันทึกเสียง (Audiotapes) เพื่อฝึกทักษะการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายในห้องเรียน เช่นการฝึกออกเสียงคำศัพท์ วลี ประโยค การนำศัพท์ไปแต่งบทสนทนา หรือทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับไวยากรณ์ นอกจากผู้เรียนจะได้ฝึกการนำเอาความรู้ที่เรียนไปใช้ได้จริง และถูกต้อง แล้วผู้เรียนยังสามารถฝึกการออกเสียงที่ถูกต้อง โดยบันทึกการพูดของตนเองลงในเทป การฝึกพูดด้วยวิธีนี้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบงานการพูดของตนเอง รวมทั้งทักษะทางภาษาจากสมุดเทปบันทึก หรือแลกเปลี่ยนกับเพื่อนเพื่อช่วยตรวจแก้ไขงานให้สมบูรณ์ที่สุด ก่อนส่งให้ผู้สอนตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้สอนสามารถฟังและได้ตอบงานการพูดของผู้เรียนด้านการออกเสียง ความคล่องของการใช้ภาษา และข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ หากผู้สอนเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไข ดังนั้นสมุดเทปบันทึกจึงเปรียบเสมือนแฟ้มสะสมงานของผู้เรียน ซึ่งสามารถเปิดฟังได้ทุกครั้งที่ต้องการ และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบพัฒนาการการพูดของตนเอง และปรับปรุงการพูดให้ดีขึ้นจากรูปแบบการโต้ตอบของผู้สอน

3. การบันทึกโต้ตอบ (Response Journal) เป็นการพูดบันทึกลงในเทปโต้ตอบกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนหลังจากที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียนเช่น การฟังเพลง การอ่านอย่างอิสระ ดูภาพยนตร์ ดูรายการโทรทัศน์ ดูวิดีโอ สื่อโฆษณา หนังสือพิมพ์ รวมทั้งนิตยสารต่างๆ ซึ่งผู้สอนอาจให้งานที่เป็นตัวอย่างจากสื่อแต่ละชนิด ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเป็นแนวทางสำหรับการเริ่มต้นและการโต้ตอบ ซึ่งผู้เรียนสามารถพูดโต้ตอบลงในเทปบันทึก ผู้เรียนอาจโต้ตอบเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ในการโต้ตอบอาจจะเป็นการถามในสิ่งที่ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ หรืออาจจะเป็นการสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้เรียนได้ ฟัง อ่าน เห็น หรือพูดคุยกันในห้องเรียน ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาดังๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการฟัง อ่าน เห็น หรือพูดในเรื่องนั้นๆ สรุปคือการบันทึกโต้ตอบในลักษณะนี้เป็นการสนทนาของผู้เรียนและผู้สอนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ และวิธีการเรียนการสอนที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำกิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษทั้ง 3 ชนิดมาใช้ตามความเหมาะสมของสภาพการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงในด้านการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ และมีโอกาสพัฒนาทักษะการฟัง-พูดของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

สรุปได้ว่ากิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สนองต่อความต้องการของหลักสูตรในการพัฒนาความสามารถในการฟัง-พูดเพื่อการสื่อสารของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่ากิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมที่เหมาะสม ที่จะช่วยให้การสอนทักษะการฟัง-พูดประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง - พูด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาความสามารถทางด้านการฟัง-พูดของนักเรียน ที่ได้รับการสอนฟัง-พูดโดยใช้กิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษ
3. เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเอง ในการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจากได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษ

สมมุติฐานการวิจัย

หลังจากที่ผู้เรียนที่ได้รับการสอนฟัง-พูด โดยใช้กิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษแล้ว ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โปรแกรม วิทยุ-คณิต โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ ที่ลงเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษฟัง-พูด (อ.024) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543

2. ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อหาที่อยู่ในรายวิชาภาษาอังกฤษฟัง-พูด (อ.204) ในหัวข้อเรื่อง

- 2.1 การพูดเกี่ยวกับตัวเองและผู้อื่น (Talking about yourself and others)
- 2.2 ชอบและไม่ชอบ (Likes and dislikes)

2.3 ทิศทาง (Direction)

2.4 เพลง (Song)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการพูดบันทึกโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางด้านการฟัง-พูด และความเชื่อมั่นในตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนากิจกรรม หมายถึง กระบวนการสร้าง ประเมิน และปรับปรุงกิจกรรมให้มีคุณภาพเหมาะสมกับนักเรียน

2. กิจกรรมการพูดบันทึกโต้ตอบเป็นภาษาอังกฤษ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนการพูดที่ผู้เรียนบันทึกการพูดลงในเทปบันทึกเสียงแล้วส่งให้ผู้สอนหรือผู้เรียนด้วยกันเองพูดบันทึกโต้ตอบ ในสถานการณ์ที่เป็นส่วนตัวเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้และประสบการณ์ต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ เรื่องที่ฟัง อ่าน หรือเรื่องที่เรียนมาไปปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความชำนาญ ตลอดจนสามารถสื่อสารกับผู้อื่นตามความต้องการของตนเองได้อย่างมีความหมาย ในขณะเดียวกันผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมสนทนาคณะหนึ่งที่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในด้านการออกเสียง การใช้ไวยากรณ์ การปรับเนื้อหาตลอดจนการให้แบบอย่างที่ต้องการในการใช้โครงสร้างทางภาษาแก่ผู้เรียน

3. ความสามารถทางด้านการฟัง-พูด หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารทางวาจาของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ซึ่งต่างก็มีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายของตนเอง โดยผู้ฟังจะต้องตีความในสิ่งที่พูดและต้องการสื่อความหมาย สามารถโต้ตอบได้ด้วยภาษาที่ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ โดยใช้เกณฑ์ประเมินการฟัง-พูดที่ปรับมาจากเกณฑ์การประเมินผลการฟัง-พูดของ Wilkins (1977), Carroll (1980) และ Herman (1992)

4. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ภาวะที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ปราศจากความวิตกกังวลต่อข้อผิดพลาดต่างๆ กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก ไม่ประหม่าเคอะเขินและมีความพยายามที่จะพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความรู้ และประสบการณ์ให้ผู้อื่นฟังได้อย่างเข้าใจตามความต้องการ โดยใช้แบบทดสอบวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ปรับมาจากแบบทดสอบความเชื่อมั่นในตนเองของ สมหวัง คันธรส (2529, หน้า 108 -111)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทักษะฟัง-พูด ที่ใช้กิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษ
2. เพื่อเป็นแนวทางให้ครูเลือกใช้เทคนิคการสอนฟัง-พูด เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนวิชาภาษาอังกฤษฟัง-พูด (อ.024)
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการสอนฟัง-พูด ที่ใช้กิจกรรมการพูดบันทึกคำตอบเป็นภาษาอังกฤษ ต่อไป